

Bir köpeği değiştiren ilim, insanı ne yapar?

Köpeğin hükmü fıkhıta açıkça belirlenmiştir: Şâfiî ve Hanbelî mezheplerine göre köpek bütünüyle necistir; Hanefî mezhebine göre ise köpeğin özellikle salyası ve ağız suyu necis kabul edilir. Yani asıl itibariyle köpek, temizlik bakımından dikkat edilmesi gereken bir varlıktır.

Fakat buna rağmen İslam, bazı ihtiyaçları gözeterek köpeğin kullanımına ruhsat vermiştir. Av köpeği, çoban köpeği ve bekçi (koruma) köpeği beslemek caiz görülmüştür. Özellikle eğitilmiş bir av köpeğinin tuttuğu av, bazı şartlar dahilinde Kur'ân'ın açık beyanıyla helal kılınmıştır.

Buna karşılık, sadece keyif, süs veya evcil hayvan olarak—yani bir ihtiyaç olmadan—köpek beslemek çoğu âlime göre mekruh, bazılarına göre ise harama yakın kabul edilmiştir.

Burada dikkat çeken nokta şudur:

İkisi de aynı köpek... Ama biri başıboş, gayesiz ve sırf keyif için; diğeri ise eğitilmiş, disiplin altına alınmış ve bir vazifeye yönlendirilmiş. Zatları aynı, fakat **vasıfları farklı**. Bu farklılık da hükmü değiştirir.

Eğitim (talim), o hayvanı sıradanlıktan çıkarır; ona bir değer ve işlev kazandırır. Demek ki hükmü değiştiren şey, varlığın kendisi değil; onun kazandığı **ilim ve terbiye**dir.

Fıkhıta köpek beslemenin hükmü, onun zatından ziyade **vasfı** üzerinedir. Sahipsiz, keyfiyetle beslenen veya başıboş bırakılan ile eğitilmiş, bir vazifeye adanmış olanın hükmü, o hayvanın kazandığı **talimle** değişir. Eğer ilim, aynı köpeği bile iki farklı hükme ayıracak kadar tesirli ise insanı ne kadar yükseltir?

İlim, insanı sadece bilgili yapmaz; **dönüştürür**. Tefsir ilmi onu Kur'ân'ın muhatabı yapar, hadis ilmi Resûl'ün izine sokar, iman ilmi kalbini sarsılmaz kılar, fıkıh ilmi hayatına istikamet verir, ahlâk ilmi ise nefsinı arındırır.

Fahreddin er-Râzî der ki:

Köpek, eğitilip sahibi onu Allah'ın ismini anarak avının üzerine salıverdiği zaman, onun pis olan avı temiz olur. Buradaki nükte şudur: Köpeęe ilim kazandırılınca, ilmin bereketiyle pis olan şey temiz olur.

Buna göre, nefisle ruh fitraten temizdirler. Ne var ki bunlar, günah pisliklerine bulaşmışlardır. Sonra onlara Allah'ın sıfatlarını bilme ilmi eklendiğinde, biz Allah'ın umumî lütfundan, bu pis olan şeyi temize; bu reddolunmuş olan şeyi makbul hâle çevirmesini bekler ve umarız.

Böylece insan; bilen değil, **yaşayan...** gören değil, **idrak eden...** yaşayan değil, **hakkiyla kulluk eden** biri hâline gelir.

İlim, insanı sıradanlıktan çıkarır; onu **Allah katında değerli bir kul** seviyesine yükseltir.